

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ
імені адмірала Макарова

ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

(повна назва підрозділу)

КАФЕДРА ПРИКЛАДНОЇ ЛІНГВІСТИКИ

(повна назва кафедри)

Код РПНД О7442

ЗАТВЕРДЖЕНО

Проректор з науково-педагогічної
роботи

Сергій СЛОБОДЯН

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Program of the Discipline

Вступ до мовознавства

Introduction to Linguistics

рівень вищої освіти: *перший (бакалаврський)*

тип дисципліни: *обов'язкова*

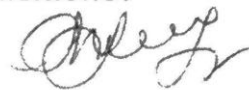
мова(и) викладання: *українська*

Миколаїв – 2025

Робоча програма навчальної дисципліни «**Вступ до мовознавства / Introduction to Linguistics**» є одним зі складників комплексної підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти освітньої програми Прикладна лінгвістика галузі знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки за спеціальністю В 11 Філологія спеціалізація В 11.10 Прикладна лінгвістика.

«26» серпня 2025 р. 12 с.

Розробник: Данильчук Ольга Михайлівна, доцент кафедри прикладної лінгвістики, кандидат філологічних наук.

Проект робочої програми навчальної дисципліни «**Вступ до мовознавства**» узгоджено з гарантом освітньої програми

Гарант освітньої програми

Олена ГОГОРЕНКО

Проект робочої програми навчальної дисципліни «**Вступ до мовознавства**» розглянуто на засіданні кафедри прикладної лінгвістики

Протокол № 1 від «26» серпня 2025 р.

Завідувач кафедри

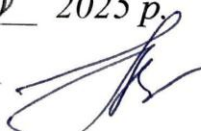

Ніна ФІЛІППОВА

Проект робочої програми навчальної дисципліни «**Вступ до мовознавства**» розглянуто Науково-методичною комісією філологічного факультету

Протокол № 1 від «10» вересня 2025 р.

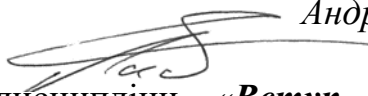
Голова

Лілія РУСКУЛІС

Проект робочої програми навчальної дисципліни «**Вступ до мовознавства**» погоджено з навчальним відділом

Начальник відділу

Андрій ЛАБАРТКАВА

Робоча програма навчальної дисципліни «**Вступ до мовознавства**» затверджено Навчально-методичною радою НУК

Протокол № 7 від «24» вересня 2025 р.

Голова НМР НУК

Сергій СЛОБОДЯН

© НУК, 2025

ЗМІСТ

ВСТУП	4
1. Опис навчальної дисципліни	5
2. Мета вивчення навчальної дисципліни	5
3. Передумови для вивчення дисципліни	5
4. Очікувані результати навчання	5
5. Програма навчальної дисципліни	6
6. Методи навчання, засоби діагностики результатів навчання та методи їх демонстрування.....	9
7. Форми поточного та підсумкового контролю.....	10
8. Критерії оцінювання результатів навчання.....	11
9. Інструменти, обладнання, програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна.....	12
10. Рекомендовані джерела інформації	12

ВСТУП

Анотація

Вивчення дисципліни «Вступ до мовознавства» має сприяти створенню поняттєво-термінологічної бази для професійної підготовки фахівців з прикладної лінгвістики.

Навчальна дисципліна «Вступ до мовознавства» передбачає формування у студентів змістової структури лінгвістики як наукової галузі, здатності оперувати лінгвістичною термінологією в подальшій навчальній і професійній діяльності, засвоєння основних понять загального мовознавства. Невід'ємним складником змісту дисципліни є усвідомлення мови як системно організованої структури, між одиницями якої існує взаємодія і взаємозумовленість.

Ключові слова: мовознавство, лінгвістика, лінгвістичний термін, структура мови, система мови, класифікація мов, одиниця мови.

Abstract

The study of the discipline "Introduction to Linguistics" should contribute to the creation of a conceptual and terminological basis for the training of specialists in applied linguistics.

The discipline "Introduction to Linguistics" involves the formation of students' semantic structure of linguistics as a scientific field, the ability to operate with linguistic terminology in further educational and professional activities, mastering the basic concepts of general linguistics. An integral part of the content of the discipline is the awareness of language as a systemically organized structure, between the units of which there is interaction and interdependence.

Key words: linguistics, linguistic term, language structure, language system, language classification, language unit.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність (освітня програма), освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	галузі знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки за спеціальністю В 11 Філологія спеціалізація В 11.10 Прикладна лінгвістика. Освітня програма «Прикладна лінгвістика» Освітній рівень: перший (бакалаврський)	Обов'язкова	
Модулів – 1		Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		1-й	1-й
Електронна адреса РПНД на сайті Університету		Семестр	
Індивідуальне науково-дослідне завдання <i>непередбачено</i>		1-й	1-й
		Лекцій	
Загальна кількість годин_– 90		15 год.	4 год.
		Практичні, семінарські	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2; самостійної роботи студента – 4;		15 год.	4 год.
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		60 год.	82 год
		Вид контролю: екзамен	
Форма контролю: комбінована.			

2. Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Вступ до мовознавства» є формування у студентів відповідно до освітньо-професійної програми таких компетентностей:

• **ІК 01.** Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

- **ЗК 04.** Здатність бути критичним і самокритичним.
- **ЗК 05.** Здатність навчатися й оволодівати сучасними знаннями.
- **ЗК 06.** Здатність до пошуку, опрацювання й аналізу інформації з різних джерел.
- **ЗК 14.** Уміння дотримуватися етики офіційного спілкування.
- **ФК 01.** Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ.
- **ФК 11.** Здатність до надання консультацій з дотримання норм літературної мови та культури мовлення.

3. Передумови для вивчення дисципліни

Навчальна дисципліна викладається на 1 курсі в 1 семестрі.

4. Очікувані результати навчання

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у студентів таких результатів навчання:

• **ПРН 07.** Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів.

• **ПРН 09.** Характеризувати соціальні різновиди мов, що вивчаються, описувати соціолінгвальну ситуацію.

• **ПРН 12.** Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.

5. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1

Основні теоретичні засади мовознавства

Змістовий модуль 1. Загальні питання мовознавства

Тема 1. Мовознавство як наука 1 [стор. 7-11, 18-30]; 2 [стор. 3-17], 3 [стор. 10-13, 16-22, 22-25].

Тема 2. Природа і сутність мови. Походження і розвиток мови. 1 [стор. 39-57]; 2 [стор. 23-29], 3 [стор. 241-267].

Тема 3. Мова як система і структура. Рівні мовної структури. 1 [стор. 29-31, 34-37]; 2 [стор. 23-29], 3 [стор. 16-22].

Тема 4. Класифікації мов світу (генеалогічна, типологічна, ареальна). 1 [стор. 61-100, 321-329]; 2 [стор. 83-89], 3 [стор. 204-240].

Змістовий модуль 2. Рівні мовної структури

Тема 5. Фонетико-фонологічний рівень. Основні поняття фонетики (будова мовленнєвого апарата, звук, артикуляція, артикуляційна база). 1 [стор. 102-120]; 2 [стор. 34-35], 3 [стор. 84-101].

Тема 6. Артикуляційні та акустичні характеристики звуків. Звук і фонема. Зміни фонем. 1 [стор. 152-163, 133-151]; 2 [стор. 35-43], 3 [стор. 105-121].

Тема 7. Фонетичне членування мовленнєвого потоку. Наголос. Інтонація. Письмо і графіка. 1 [стор. 121-132]; 2 [стор. 35-43], 3 [стор. 102-105].

Тема 8. Лексико-семантичний рівень. Одиниці лексико-семантичного рівня. Лексичне значення та його типи. Семантична структура слова. 1 [стор. 181-224]; 2 [стор. 44-52], 3 [стор. 33-55].

Тема 9. Морфологічний рівень. Одиниці морфологічної системи мови. Граматичні значення. Засоби вираження граматичних значень. 1 [стор. 262-271]; 2 [стор. 67-72], 3 [стор. 131-166].

Тема 10. Морфологічна категорія. Типи морфологічних категорій. Морфологічна парадигма. Типи морфологічних парадигм. 1 [стор. 280-294]; 2 [стор. 67-72], 3 [стор. 168-170].

Тема 11. Частини мови як лексико-граматичні класи слів. Класифікаційні принципи й ознаки. 1 [стор. 295-306]; 2 [стор. 67-72], 3 [стор. 170-172].

Тема 12. Синтаксичний рівень. Одиниці синтаксичної системи мови. Словосполучення. Типи синтаксичних зв'язків. 1 [стор. 307-313]; 2 [стор. 73-78], 3 [стор. 172-175].

Тема 13. Речення. Членування речення (структурне, семантичне, комунікативне). Типи речень. 1 [стор. 314-320]; 2 [стор. 78-83], 3 [стор. 176-182].

Тематичний план навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		лек	пр	лаб	с.р.		лек	пр	лаб	с.р.
1	2	3	4	5	7	8	9	10	11	12
Модуль 1										
Змістовий модуль 1. Загальні питання мовознавства										
Тема 1. Мовознавство як наука.	3	2	-	-	1	4	-	-	-	4
Тема 2. Природа і сутність мови. Походження і розвиток мови	8	-	2	-	6	6	-	-	-	6
Тема 3. Мова як система і структура. Рівні мовної структури.	7	2	-	-	5	8	2	-	-	6
Тема 4. Класифікації мов світу (генеалогічна, типологічна, ареальна).	12	2	2	-	8	8	-	-	-	8
<i>Разом за змістовим модулем 1*</i>	30	6	4	-	20	26	2	-	-	24
Змістовий модуль 2. Рівні мовної структури										
Тема 5. Фонетико-фонологічний рівень. Основні поняття фонетики (будова мовленнєвого апарата, звук, артикуляція, артикуляційна база)	4	-	2	-	2	7	-	1	-	6
Тема 6. Артикуляційні та акустичні характеристики звуків. Звук і фонема. Зміни фонем	4	2	-	-	2	4	-	-	-	4
Тема 7. Фонетичне членування мовленнєвого потоку. Наголос. Інтонація. Письмо і графіка.	6	-	2	-	4	4	-	-	-	4
Тема 8. Лексико-семантичний рівень. Одиниці лексико-семантичного рівня. Лексичне значення та його типи. Семантична структура слова.	8	2	2	-	4	9	1	-	-	8
Тема 9. Морфологічний рівень. Одиниці морфологічної системи мови. Граматичні значення. Засоби вираження граматичних значень.	5	2	-	-	3	9	1	-	-	8
Тема 10. Морфологічна категорія. Типи морфологічних категорій. Морфологічна парадигма. Типи морфологічних парадигм.	5	2	-	-	3	6	-	-	-	6
Тема 11. Частини мови як лексико-граматичні класи слів. Класифікаційні принципи й ознаки.	5	-	2	-	3	7	-	1	-	6
Тема 12. Синтаксичний рівень. Одиниці синтаксичної системи мови. Словосполучення. Типи синтаксичних зв'язків.	4	-	2	-	2	10	-	2	-	8
Тема 13. Речення. Членування речення (структурне, семантичне, комунікативне). Типи речень.	5	2	-	-	2	8	-	-	-	8
Підготовка до іспиту	15	-	-	-	15	18	-	-	-	
<i>Разом за змістовим модулем 2</i>	60	10	10	-	40		2	4	-	58
<i>Разом за курсом</i>	90	16	14	-	60	90	4	4		82

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Природа і сутність мови. Походження і розвиток мови	2	-
2	Класифікації мов світу (генеалогічна, типологічна, ареальна). Презентація рефератів	2	-
3	Фонетико-фонологічний рівень. Основні поняття фонетики (будова мовленнєвого апарата, звук, артикуляція, артикуляційна база)	2	1
4	Фонетичне членування мовленнєвого потоку. Наголос. Інтонація. Письмо і графіка.	2	-
5	Лексико-семантичний рівень. Одиниці лексико-семантичного рівня. Лексичне значення та його типи. Семантична структура слова.	2	-
6	Частини мови як лексико-граматичні класи слів. Класифікаційні принципи й ознаки.	2	1
7	Синтаксичний рівень. Одиниці синтаксичної системи мови. Словосполучення. Типи синтаксичних зв'язків. Презентація аналітичних оглядів	2	2
	Разом	14	4

Самостійна робота

Розподіл годин самостійної роботи для студентів денної форми навчання:

- підготовка до лекційних занять – **0,5 год/1 год. занять (1 година на 1 лекцію);**
- підготовка до практичних занять – **1-2 год/1 заняття;**
- підготовка до семінарських занять – **2-4 год/1 заняття;**
- підготовка до лабораторних робіт – **2-3 год/1 робота;**
- написання рефератів, есе, виконання розрахункових, розрахунково-графічних або графічних робіт, домашньої контрольної роботи, перекладу, аналітичний огляд, аналіз практичних, проблемних ситуацій (обсяг однієї роботи 10-20 аркушів А4) – **мінімум 15 годин на 1 роботу;**
- підготовка до контрольних заходів – **(15-30) год. на 1 захід.**

Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Вид роботи	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Підготовка до лекцій	8	30
2	Підготовка до практичних занять	14	34
3	Написання реферату або аналітичного огляду	23	
4	Підготовка до екзамену	15	18
	Разом	60	82

Тематика рефератів та аналітичних оглядів

1. Сучасна лінгвістика про функції мови
2. Реалізація експресивної функції мови в процесі комунікації
3. Гіпотези походження мови в сучасній лінгвістиці
4. Від мови народності до національної мови
5. Жаргон і сленг як нелітературні форми існування загальнонародної мови
6. Історія вивчення генеалогічної класифікації мов
7. Використання германських мов у сучасному світі

8. Використання романських мов у сучасному світі
9. Мови європейського континенту
10. Мови азійського континенту
11. Мови Північної і Південної Америки
12. Мови міжнародного спілкування в історії людства
13. Мови міжнародного спілкування в сучасному світі
14. Державна мова: набуття статусу і функції
15. Використання штучних мов у сучасному світі.
16. Дослідження мертвих мов
17. Структурна організація мов світу
18. Історія розробки ареальної класифікації мов
19. Застосування піктографії та ідеографії в сучасному світі
20. Історія дешифрування писемностей давніх мов (давньоєгипетська, майя, шумерська)
21. Походження латиниці та її використання в сучасному світі
22. Походження кирилиці та її використання в сучасному світі
23. Комунікація за допомогою графічних знаків
24. Способи поповнення словникового складу мов
25. Причини архаїзації лексики
26. Лінгвістичні енциклопедії і словники лінгвістичних термінів
27. Синоніми в лінгвістичній термінології
28. Склад морфологічних категорій української мови та англійської мови
29. Засоби вираження морфологічних значень української мови та англійської мови
30. Типи підрядного синтаксичного зв'язку в словосполученнях української мови та англійської мови.

6. Методи навчання, засоби діагностики результатів навчання та методи їх демонстрування

Методи навчання у межах дисципліни «Вступ до мовознавства» є:

За джерелом знань:

- словесний метод – пояснення теми;
- робота з літературою – опрацювання різних видів джерел;
- наочний метод – ілюстрації (схеми, таблиці) до пояснення тем.
- практичний метод – виконання вправ та іншого роду завдань.

За типом пізнавальної діяльності:

- інформаційно-рецептивний та репродуктивний метод.

За ступенем керування навчальною діяльністю:

- під керівництвом викладача;
- самостійна робота.

За логікою передачі інформації:

- індуктивний метод.

За кількістю, задіяних студентів:

- колективний;
- груповий;
- індивідуальний.

Засобами діагностики результатів навчання та методів їх демонстрування у межах дисципліни «Вступ до мовознавства» є:

- контрольні роботи;
- екзамени;
- стандартизовані тести;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах.

7. Форми поточного та підсумкового контролю

Досягнення студента оцінюються за 100-бальною системою Університету.

Підсумкова оцінка навчального курсу включає в себе оцінки з поточного контролю і оцінки заключного іспиту. У кожного компонента своя частка в загальній системі оцінок. У проміжних оцінках студент може набрати від 60 балів до 100. Під компонентом проміжних оцінок розуміються поточні оцінки протягом семестру.

Питома вага заключного іспиту в загальній системі оцінок - **40 балів**. Право скласти заключний іспит надається студенту, якій з урахуванням максимальних балів проміжних оцінок і заключного іспиту набирає не менше **60 балів**. Підсумкова оцінка навчального курсу є сумою проміжних оцінок і оцінки іспиту.

Поточний контроль проводиться на кожному практичному занятті та за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми та набутих практичних навичок під час виконання завдань практичних робіт.

Зарахування кредитів навчального курсу можливо тільки після досягнення результатів, запланованих РПНД, що виражається в одній з позитивних оцінок, передбачених чинним законодавством.

Форми контролю результатів навчальної діяльності студентів та їх оцінювання

Виконання практичних завдань	Критерії оцінювання
5	Практичне заняття виконане у встановлений термін. Застосовувалися коректні прийоми аналізу. Усі завдання виконані самостійно і в повному обсязі. Оформлення записів виконання практичного заняття виконане згідно з інструкцією.
4	Практичне заняття виконане у встановлений термін. Усі завдання виконані самостійно і в повному обсязі. Застосовувалися коректні прийоми аналізу. В оформлення записів виконання практичного заняття наявні незначні відхилення від вимог інструкції.
3	Практичне заняття виконане у встановлений термін. Застосовувалися коректні прийоми аналізу. Усі завдання виконані самостійно, але не в повному обсязі (однак не менше 70% від повного обсягу). В оформлення записів виконання практичного заняття наявні незначні відхилення від вимог інструкції..
2	Практичне заняття виконане у встановлений термін. Застосовувалися коректні прийоми аналізу. Усі завдання виконані самостійно, але не в повному обсязі (однак не менше 70% від повного обсягу). В оформлення записів виконання практичного заняття наявні значні відхилення від вимог інструкції (записи не структуровані: не вказано тему, чи план практичного заняття, чи формулювання завдань).
1	Практичне заняття виконане з порушенням встановленого терміну. Застосовувалися некоректні прийоми аналізу. В оформлення записів виконання практичного заняття наявні значні відхилення від вимог інструкції (записи не структуровані: не вказано тему, чи план практичного заняття, чи формулювання завдань).
0	Робота не виконувалася
	Максимальна оцінка студента за даний компонент програми 35 балів (7 практичних занять по 5 балів).

Форма контролю	Максимальна кількість балів	
	Денна форма	Заочна форма
Виконання практичних завдань	7x5 балів = 35 балів	3x10 балів = 30 балів
Поточний модульний контроль	(МКР 1) 20 балів (МКР 2) 45 балів	(МКР 1) 25 балів (МКР 2) 45 балів
Всього	100	100

Поточний модульний контроль у формі тестування

	100	90	80	70	60	50	40	30	20	10
Бал МКР 1	20	18	16	14	12	10	8	6	4	2
Бал МКР 2	45	40,5	36	31,5	27	22,5	18	13,5	9	4,5

Підсумковий контроль	Критерії оцінювання
26-40	1. Студент виконав всі завдання підсумкового контролю (контрольного тесту). 2. Студент виконував контрольний тест за графіком. 3. Якість виконання контрольного тесту висока. 4. Студент проявив творчий підхід при виконанні контрольних завдань
16-25	1. Студент виконав всі завдання підсумкового контролю (контрольного тесту). 2. Студент виконував контрольний тест за графіком. 3. Якість виконання контрольного тесту достатня. 4. Студент не виявив творчого підходу при виконанні контрольних завдань
6-15	1. Студент виконав всі завдання підсумкового контролю (контрольного тесту). 2. Студент виконував контрольний тест не за графіком. 3. Якість виконання контрольного тесту не задовільна. 4. Студент не проявив творчий підхід при виконанні контрольних завдань
0-5	1. Студент не виконав всі завдання підсумкового контролю (контрольного тесту). 2. Студент не виконував контрольний тест за графіком. 3. Якість виконання контрольного тесту не задовільна.
	Максимальна кількість балів - 40

8. Критерії оцінювання результатів навчання

		Денне відділення		Заочне відділення	
		Вид роботи	Кількість балів	Вид роботи	Кількість балів
ЗМ 1	T2	Практичне заняття 1	5	-	-
	T4	Практичне заняття 2	5	-	-
ПМК		МКР 1	20	МКР 1	25
ЗМ 2	T5	Практичне заняття 3	5	Практичне заняття 3	10
	T7	Практичне заняття 4	5	-	-
	T8	Практичне заняття 5	5	-	-
	T11	Практичне заняття 6	5	Практичне заняття 6	10
	T12	Практичне заняття 7	5	Практичне заняття 7	10
ПМК		МКР 2	45	МКР 2	45
Підсумковий		Екзамен	40	Екзамен	40

контроль				
Сума		100		100

9. Інструменти, обладнання, програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

- мультимедіа-, відео- і звуковідтворююча, проекційна апаратура (проектор, екран);
- комп'ютери, комп'ютерні системи та мережі;
- бібліотечні фонди (підручники і навчальні посібники, методичні рекомендації, наукова література).

Усі матеріали, необхідні студентам для виконання навчальної роботи, розміщено в окремій папці на хмарному диску, до якого усі студенти можуть мати доступ протягом семестру.

На лекційних заняттях застосовуються презентаційні матеріали, а також друковані матеріали у вигляді опорних конспектів за темами, системних таблиць і схем.

На практичних заняттях використовуються презентаційні матеріали зі зразками виконання різних видів вправ і завдань.

Для виконання завдань самостійної роботи використовуються розміщені на хмарному диску електронні версії довідників, енциклопедій, словників, підручників.

10. Рекомендовані джерела інформації

Основна література

1. Кочерган М.П. Вступ до мовознавства. – К., Вид. Центр “Академія”, 2014. – 324 с.
2. Левицький А.Е., Сингаївська А.В., Славова Л.Л. Вступ до мовознавства: Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 104 с.

Допоміжна література

1. Білецький А.О. Про мову і мовознавство. – К.: Вища школа, 1996. – 316 с.
2. Голубовська І.О. Вступ до мовознавства. – К.: Академія, 2016. – 320 с.
3. Карпенко Ю.О. Вступ до мовознавства. – К.: Вища школа, 1991. – 254 с.
4. Левицький Ю.М. Мови світу: Енциклопедичний довідник. – Львів: Світ 1998. – 425 с.
5. Селіванова О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава: Довкілля-К, 2006. – 716 с.
6. Українська мова. Енциклопедія. – К.: Українська енциклопедія ім. М. П. Бажана, 2000. – 752 с. (друге видання – 2004)
7. Українська мова. Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів / За ред. С.Я. Єрмоленко. – К.: Либідь, 2001. — 224 с.
8. Штерн І.Б. Вибрані топіки та лексикон сучасної лінгвістики: Енциклопедичний словник. – К.: Арттек, 1998. – 336 с.
9. Ющук І.П. Вступ до мовознавства. – Київ : Рута, 2000. – 126 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Електронний навчальний довідник «Мови Європи»: <http://languagesofeurope.zzz.com.ua/>
2. Електронний аналітичний довідник «Вступ до мовознавства»: <https://sites.google.com/site/elektronnijanaliticijdovidnik/>